

Fremtidens Syddanmark

AFSLUTTENDE OPFØLGNING PÅ
DEN REGIONALE UDVIKLINGSSTRATEGI 2020-2023

-- / Forsidefoto:
Skomagerhus

-- / Udgivelse:
Regionsrådet, Region Syddanmark
Damhaven 12, 7100 Vejle

-- / Design & produktion:
Mediegruppen as

-- / Foto:
Hyldegger Fotografi
Getty Images

-- / ISBN:
XXX-XX-XXXX-XX-X

- / Side 3 Fremtidens Syddanmark
- / Side 4 Strategisk ramme
- / Side 7 Klima, grøn omstilling og ressourcer
- / Side 11 Rent vand og jord
- / Side 15 Kompetencer til fremtiden
- / Side 19 Sunde levevilkår
- / Side 23 En attraktiv og oplevelsesrig region
- / Side 27 Mobilitet for alle
- / Side 31 Tværgående indsatser
- / Side 35 FN's verdensmål

Fremtidens Syddanmark

AFSLUTTENDE OPFØLGNING PÅ DEN REGIONALE UDVIKLINGSSTRATEGI 2020-2023

Den regionale udviklingsstrategi 2020-2023, Fremtidens Syddanmark har sat rammerne for regionens udvikling de seneste fire år. Den regionale udviklingsstrategi udløber med udgangen af 2023, og snart skal vi i gang med at implementere den nye regionale udviklingsstrategi, 'Sammen om fremtidens Syddanmark', for årene 2024-2027.

I denne afsluttende opfølgning på den regionale udviklingsstrategi redegør vi for nogle af de indsatser, som vi har sat i gang i løbet af strategiperioden, og som har lagt sporene til den kommende udviklingsstrategi.

Det overordnede billede i den afsluttende opfølgning er, at vi er kommet et godt stykke videre i arbejdet med at realisere de regionale udviklingsmål.

Vi er kommet godt på vej med at sikre rent grundvand og arbejdet med oprensning efter de tre store generationsforureninger i regionen skrider også frem.

Klima har i hele strategiperioden været højt på dagsordenen. I Klimaalliancen er der skruet op for samarbejdet med de syddanske kommuner om klimahandleplaner, ligesom Region Syddanmarks interne klimahandlingsplan er på plads, og energiforbruget er fortsat faldende.

I denne strategiperiode er de første vigtige skridt taget til at løfte det dansk-tyske samarbejde til et nyt niveau blandet andet med etableringen af dansk-tysk udviklingsalliance sammen med delstaten Slesvig-Holsten.

Den kommende regionale udviklingsstrategi bygger ovenpå Fremtidens Syddanmark, og hermed fastholdes og videreudvikles det arbejde, der er sat i gang. Det gælder fx i forhold klima, trivsel og kompetencer til fremtiden.

Fremtidens Syddanmark Regional Udviklingsstrategi 2020-2023

Den regionale udviklingsstrategi 2020-2023 har sat rammerne for regionens udvikling de seneste fire år.

Udviklingsstrategien har FN's verdensmål som overordnet ramme. Strategien bygger på seks strategispor, som tager afsæt i fælles udfordringer eller særlige syddanske styrker, og på fire tværgående temaer.

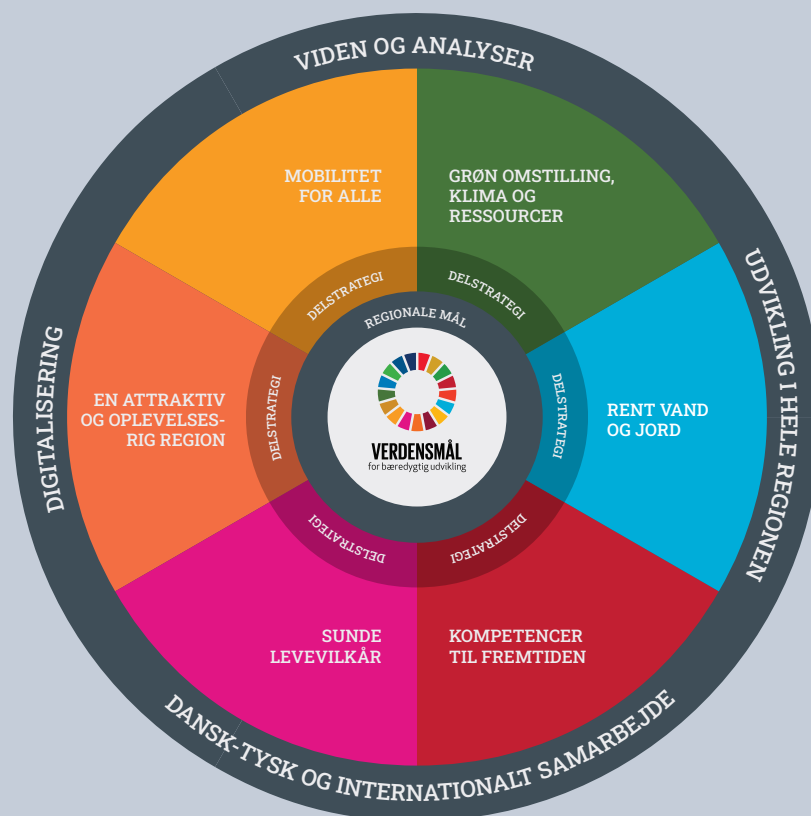
Seks strategispor

- Grøn omstilling, klima og ressourcer
- Rent vand og jord
- Kompetencer til fremtiden
- Sunde levevilkår
- En attraktiv og oplevelsesrig region
- Mobilitet for alle

Fire tværgående temaer

- Dansk-tysk og internationalt samarbejde
- Viden og analyser
- Udvikling i hele regionen
- Digitalisering

Strategisk ramme for den regionale udviklingsstrategi

Den regionale udviklingsstrategi er konkretiseret i delstrategier inden for strategisporene, som har karakter af handlingsplaner. Delstrategierne beskriver konkrete indsatser, der vil blive gennemført i løbet af strategiperioden, herunder initiativer i relation til de fire tværgående temaer.

Opfølgning på udviklingsstrategien

Region Syddanmark har årligt fulgt op på implementeringen af den regionale udviklingsstrategi og på indsatser og handlinger i årets løb. I denne afsluttende opfølgning på den regionale udviklingsstrategi, tager vi bestik af hvordan det er gået i hele strategiperioden. Opfølgningen indeholder således en beskrivelse af væsentlige indsatser inden for og på tværs af de enkelte strategispor samt FN's verdensmål.

Læs mere om regional udvikling her:

[Regionssyddanmark.dk/regionaludvikling](https://regionssyddanmark.dk/regionaludvikling)

FN's verdensmål – syddansk fokus

Grøn omstilling, klima og ressourcer

Hvad er de største udfordringer, og hvad er vi lykkedes med?

Region Syddanmark arbejder for at indfri Parisaftalens mål om en klimaneutral og klimarobust verden, og vi er bevidste om, at vi ikke når i mål på egen hånd.

I strategiperioden 2020-2023 har vi understøttet de syddanske kommuner, der hvor der har været en efterspørgsel og et behov for en regional rolle. Det gælder bl.a. i forhold til 'DK2020 – Klimaplaner for hele Danmark' og i forbindelse med opstarten af Klimaalliancen.

Partnerskabet mellem Middelfart Kommune og Region Syddanmark har resulteret i et Klimafolkemøde, der er blevet en stor national begivenhed. Siden den første partnerskabsaftale for 2020 er deltagelsen på Klimafolkemødet vokset fra cirka 500 besøgende til 34.000 besøgende i 2023, hvor der var besøgsrekord. Vi har valgt at forlænge partnerskabet med Middelfart Kommune om afholdelse og videreudvikling af Klimafolkemødet.

Region Syddanmark har i strategiperioden bidraget til den grønne omstilling af energisektoren. Vi har i løbet af de seneste 4 år indledt samarbejder med kommuner, forsyninger og virksomheder, bl.a. i regi af et initiativ til afdækning af mu-

lighederne for udnyttelse af overskudsvarme fra Hyper Scale Datacentre samt deltagelse i partnerskaberne Grøn Energi og Sektorkobling (GESEK) og Triangle Energy Alliance (TEA).

Fra 2022 til 2023 har Region Syddanmark sammen med Region Hovedstaden, Vejle, Rudersdal og Frederiksberg kommuner nedsat en borgersamling om bæredygtigt forbrug i regi af EU-projektet CE Beyond Waste. Borgersamlingen har formuleret 13 fælles anbefalinger til, hvordan Danmark omstiller sig til en fremtid med bæredygtigt forbrug. Politikerne fra de fem organisationer vil med baggrund i anbefalingerne igangsætte relevante pilotprojekter. Projektet løber frem til 2025.

Regionsrådet har i juni 2021 vedtaget en ny råstofplan 'Råstofplan 2020', som har et øget fokus på bæredygtig råstof- forvaltning gennem nye partnerskaber og samarbejder i hele værdikæden. I strategiperioden er der udarbejdet en række analyser, som danner et godt vidensgrundlag for arbejdet med fremme af en bæredygtig råstofforvaltning. Næste step er at sætte handling bag ordene og få skabt nye partnerskaber eller samarbejder i værks samt få tilegnet erfaringer fra konkrete demonstrationsprojekter om mindre råstofforbrug.

Det internationale og det dansk-tyske samarbejde er en vigtig prioritet. I strategiperioden er der fx igangsat et EU-finansieret vand- og klimatilpasningsprojekt, som har haft til formål at styrke klimatilpasningsindsatsen i både Region Syddanmark og Schleswig-Holstein. Projektet har bl.a. haft fokus på samarbejde og vidensudveksling på tværs af den dansk-tyske grænse.

I de seneste 4 år er der blevet arbejdet aktivt med den grønne omstilling af vores egen drift; bl.a. gennem ambitiøse målsætninger for os som virksomhed. I praksis er der i gangsat en række initiativer, som skal bidrage til en CO₂-reduktion, og som gerne skal kunne udbredes på tværs af sygehusene, psykiatrien, socialområdet og regionshuset. Det gælder fx inden for grønne indkøb, fødevarer og måltider, lægemidler, kliniske forbrugsvarer samt energi.

DK2020 – Klimaplaner for hele Danmark

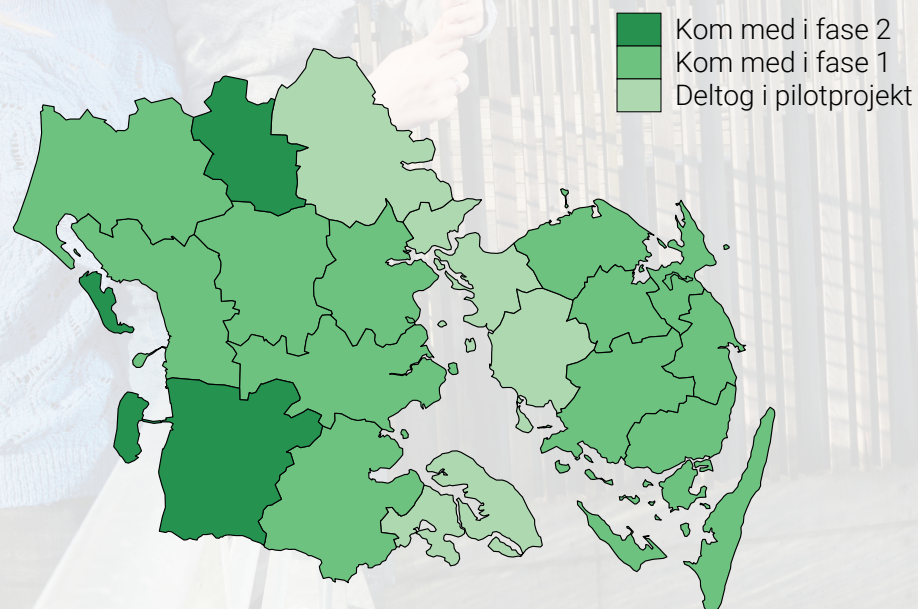
Partnerskabet "DK2020 – klimaplaner for hele Danmark" blev sat i gang i 2020, hvor Region Syddanmark sammen med Realdania var frontløbere på at udbrede indsatsen til at gælde for hele Danmark.

Målet med indsatsen er at bidrage til Parisaftalens klimamål gennem kommunale klimahandlingsplaner og tværgående samarbejde.

Indsatsen er et partnerskab mellem Realdania, KL og de fem regioner i et samarbejde med CONCITO og C40. Regionsrådet har samlet afsat cirka 6 mio. kr. til at støtte kommunernes arbejde med klimahandlingsplaner og samarbejde om konkrete klimatiltag. Vi har bl.a. bidraget med klimagasregnskab og oversvømmelseskort til alle 22 kommuner.

DK2020-indsatsen fortsætter i regi af Klimaalliancen, der består af et fornyet 5-årigt partnerskab sammen med Realdania, KL og de fem regioner. Formålet med Klimaalliancen er at opnå de besluttede klimamål i kommuner og regioner og herunder med fokus på implementering af kommunernes klimahandleplaner.

Klimaplaner i DK2020 Alle syddanske kommuner deltager i DK2020

Region Syddanmark var den første region, som nåede i mål med C40-certificerede klimaplaner hos alle 22 syddanske kommuner. Figuren viser hvornår de forskellige syddanske kommuner kom med i partnerskabet DK2020.

Kilde: Region Syddanmark

Udvalgte indsatser i regi af strategisporet Grøn omstilling, klima og ressourcer

Regionalt mål	Indsatser
Nedbringe udledningen af CO ₂ og andre klimagasser i Region Syddanmark	• Northern Connections Interreg Europe 2016-2020 • Vækst gennem eksport af teknologiløsninger til udnyttelse af overskudsvarme 2018-2022 • Udviklingsarbejde sammen med bl.a. Energistyrelsen om udvikling af værktøjet 'Energi- og CO₂-regnskabet' samt et scenariевærktøj • COHEAT2 EU Life Projekt om grøn omstilling af varmesektoren og energirenovering 2022 - 2025 • Deltagelse i partnerskaberne Triangle Energy Alliance og Grøn Energi og Sektorkobling
Omstilling til mere cirkulær økonomi med mere effektiv brug af ressourcer, herunder råstoffer	• Ny råstofplan 2020 • Netværk for offentligt bæredygtigt byggeri 2020-2022 • Borgersamling Bæredygtigt Forbrug – en del af Circular Economy Beyond Waste 2022-2025
Mindske negative konsekvenser ved forhøjede vandstande og ekstremvejr	• Neptun – dansk-tysk projekt om klimatilpasning 2020-2023 • Blue Transition – EU Interreg klimatilpasningsprojekt 2022-2026
Relevant for alle tre regionale mål	• DK2020 – Klimaplaner for hele Danmark 2020-2023 • Klimaalliancen – 2023 - 2027 • Klimafolkemødet 2020-2023 • Klimacamp for unge og politikere 2020-2021 • Pilotprojekt om klimavenligt forbrug og adfærd på ungdomsuddannelser 2021-2022 • Klimavenlige og bæredygtige ungdomsuddannelser 2023 - 2024 • Analyser og viden, fx analysen "Klimaforandringer – Borgernes holdninger og adfærd"

Regionale mål:

1. Nedbringe udledningen af CO₂ og andre klimagasser i Region Syddanmark.
2. Omstilling til mere cirkulær økonomi med mere effektiv brug af ressourcer, herunder råstoffer.
3. Mindske negative konsekvenser ved forhøjede vandstande og ekstremvejr.

Region Syddanmarks indsatser udfoldes dels i en Klimastrategi, der mere detaljeret beskriver indsatser på klima- og miljøområdet, dels i en Råstofplan, hvor der arbejdes med omstilling til en mere bæredygtig råstofindvinding.

3 SUNDHED
OG TRIVSEL

6 RENT VAND
OG SANITET

14 LIVET
I HAVET

Rent vand og jord

Hvad er de største udfordringer, og hvad er vi lykkedes med?

Antallet af sager med konstaterede forureninger i Region Syddanmark fortsætter med at vokse år for år. Alene over den seneste strategiperiode er der kommet flere end 600 nye sager til. Det skyldes, at der hele tiden dukker nye stoffer op, der kan udgøre en risiko for vores drikkevand, indeluft i boliger eller give problemer ved kontakt. Samtidig bliver metoderne til at opspore og måle problemstoffer stadigt mere forfinede.

Undersøgelser og oprensninger prioriteres ud fra risiko, hvor de mest problematiske sager håndteres først. Grundvands-sager har topprioritet, fordi det skal være trygt og sikkert at drikke vandet fra hanen. Man kan heller ikke lade være med at trække vejret, mens man kan godt lade være med at grave i forurenede jord. Derfor prioriteres indeluftsager højere end fx en olieforurening i en baghave.

I strategiperioden har Region Syddanmark gennemført i hundredvis af indledende forureningsundersøgelser, 130 videregående undersøgelser og 30 oprensninger for i alt mere end 90 mio. kr.

Vi er også kommet et stort skridt nærmere oprensning af generationsforureningerne i Kærgård Klitplantage, Grindsted by og på Himmark Strand.

I Kærgård Klitplantage er oprensningen gået ind i den sidste etape, som handler om at rense det forurenede grundvand under gruberne. Det ventes, at oprensningen bliver færdig i 2027, hvorefter der forventeligt går yderligere 12-15 år, inden de sidste restriktioner for ophold i området og badning ud for stranden kan ophæves.

I Grindsted er forureningsfaren fra det tidligere Grindstedværkets fabriksgrund et problem for Grindsted Å. Bl.a. siver der hvert år cirka 200 kg af det kræftfremkaldende stof vinylklorid ud i åen. Vi er i gang med at finde ud af, hvor der skal renses op – og ikke mindst hvordan. For der findes ingen standard-løsninger, der både kan rense vinylklorid og en række af de farmaceutiske stoffer, der også siver ud i åen.

På Himmark Strand er opgaven med at rense en kombineret olie- og vinylkloridforurening på stranden og ude under havbunden på vej i udbud. Hvis alt går efter planen, kan selve oprensningen begynde i 2024 eller 2025 og være færdig et par år senere.

Det er både dyrt og kompliceret at undersøge og oprense forureninger. Derfor er der behov for et konstant fokus på at udvikle effektive metoder, der kan gøre det billigere og mere skånsomt for naturen, når der skal renses op. Regionsrådet nedsatte i forbindelse med budgetforliget for 2021 Den Syd-danske Udviklingspulje for rent vand og jord, som har til formål at styrke den teknologiske udvikling på jord- og grundvandsområdet. Foreløbig er der medfinansieret otte mio. kr. til 17 initiativer.

PFAS

I 2021 kom der for alvor også opmærksomhed omkring de såkaldte PFAS-stoffer. PFAS omfatter flere end 9.000 forskellige flourstoffer, som har været bredt anvendt i industrien til overfladebehandling af bl.a. tøj, sko, tæpper, papir og pap.

Alene i Region Syddanmark er der cirka 3.800 sager med offentlig indsats over for enten grundvand, kontakt eller overfladevand, som skal revurderes, efter at Miljøstyrelsen tilbage i 2021 sænkede grænseværdien for PFAS-stoffer fra 100 nanogram til 2 nanogram.

Region Syddanmark har allerede undersøgt nogle af de på forhånd mest problemfyldte PFAS-sager – herunder undersøgelser af jorden på 10 børneinstitutioner og offentlige legepladser. I ingen af prøverne blev der fundet overskridelser af grænseværdierne for PFAS. Vi samarbejder i øvrigt tæt med kommuner og forsvaret om at dele den nyeste viden på området – og for at sikre, at ingen sager havner mellem to stole.

Udvalgte indsatser i regi af strategisporet Rent vand og jord

Regionalt mål	Indsatser
Rent grundvand	• Regionens indsats har hvert år været med til at redde 24,9 mio. kubikmeter drikkevand fra at blive forurenet • Flere indledende og videregående undersøgelser i grundvandsområder
Helhedsorienterede løsninger med fokus på rent drikkevand, sundhed og tryghed for borgerne	• Indgåelse af partnerskaber med kommuner og vandværker for at få en mere effektiv indsats omkring drikkevandsbeskyttelse • Samarbejde og deling af viden med kommuner, forsvaret og andre interessenter om PFAS-opgaven
Opgaveløsning gennem effektivitet, innovation, partnerskaber og samskabelse med borgerne	• Den Syddanske Udviklingspulje for rent vand og jord

Regionale mål:

Den syddanske strategi for Rent vand og jord tager afsæt i den regionale udviklingsstrategi 2020-2023, hvor de tre regionale mål er

1. Rent grundvand
2. Helhedsorienterede løsninger med fokus på rent drikkevand, sundhed og tryghed for borgerne
3. Opgaveløsning gennem effektivitet, innovation, partnerskaber og samskabelse med borgerne

Kompetencer til fremtiden

Hvad er de største udfordringer, og hvad er vi lykkedes med?

Region Syddanmark har arbejdet med at skabe adgang til gode uddannelsesmuligheder på trods af det faldende ungetal og det heraf følgende vigende elevgrundlag for regionens ungdomsuddannelser.

Syddanmark oplever i disse år at ungdomsårgangene svinder kraftigt ind. En udvikling, der er kendetegnende for hele landet, kun med undtagelse af enkelte kommuner i hovedstadsområdet. Frem mod 2030 forventes der at være omkring 14.000 færre unge (15-19-årige) i Syddanmark sammenlignet med 2010. Udviklingen slår igennem i samtlige kommuner men rammer hårdest i Sydvestjylland, Sønderjylland, den syd- og vestlige del af Fyn og på øerne.

I samarbejde med de sønderjyske uddannelsesaktører gennemførte Region Syddanmark således i 2020-2021 initiativet "Uddannelseslandskabet i Sønderjylland". Initiativet bidrog til at skabe et samlet overblik og har efterfølgende afstedkommet flere nye uddannelsessamarbejder, herunder i forhold til nye erhvervsuddannelsesgrundforløb i henholdsvis Haderslev og Tønder.

En anden vigtig indsats i lyset af de faldende ungdomsårgange har været campusdannelserne i henholdsvis Faaborg og Grindsted. Mens Faaborg tager form af et campussamarbejde mellem otte lokale

partnere, er der i Grindsted tale om et fusionscampus mellem de lokale almene og merkantile gymnasier. Begge campusindsatser har opnået bevilling fra regionsrådets Uddannelsespulje og har til hensigt at fastholde og videreudvikle ungdomsuddannelserne i de to lokalområder.

Som led i myndighedsopgaverne på uddannelsesområdet, har Region Syddanmark også arbejdet med kapacitetsstyring og elevfordeling på de gymnasiale uddannelser. I 2022 og 2023 har fokus været på implementering af elevfordelingsaftalen fra 2021. Den ønskede effekt på elevgrundlaget for landområdegymnasierne og elevsammensætningen på gymnasier i de større byer er dog udeblevet. Det skyldes, at den tilsigtede elevfordeling fra større by-gymnasier til mindre landgymnasier har haft et beskedent omfang, samtidig med at forældreindkomst som fordelingskriterium blev fjernet fra elevfordelingsaftalen i forbindelse med regeringsdannelsen i december 2022.

I lyset af manglen på kvalificeret arbejdskraft, herunder til den grønne omstilling, har Region Syddanmark igangsat flere indsatser til understøttelse af bl.a. erhvervsuddannelserne. Det gælder eksempelvis socialfondsprojektet "Grøn omstilling", som skal opkvalificere faglærerne og udvikle nye undervisningsforløb til den grønne omstilling med henblik på at styrke elevernes kompetencer til den grønne omstilling.

I strategiperioden har adressering af den aktuelle klimakrise set fra et ungeperspektiv været et vigtig indsatsområde i spændingsfeltet mellem Region Syddanmarks uddannelses- og klimaindsats. I 2020 og 2021 afholdt vi en klimacamp for unge, hvor unge skulle give deres bud på løsninger til at reducere CO₂-udledningen i Syddanmark. Forslagene er blevet omsat i et pilotprojekt på ungdomsuddannelserne, hvor unge udviklede konkrete indsatser til at fremme klimavenligt forbrug og adfærd på egen skole. Projektet dannede afsæt for en skalering med deltagelse af 22 syddanske ungdomsuddannelser og FGU'er, "Klimavenlige og Bæredygtige ungdomsuddannelser", hvor ungdomsuddannelser og FGU'er arbejder med at skabe mere klimavenligt og bæredygtigt forbrug og adfærd blandt elever og medarbejdere på skolerne.

Mental trivsel

Andelen af unge med dårligt mentalt helbred har været stigende i Syddanmark siden 2013. Region Syddanmark har derfor arbejdet målrettet med at fremme den mentale trivsel på ungdomsuddannelserne og FGU'erne.

Det sker bl.a. i regi af initiativet "ABC for mental sundhed på ungdomsuddannelserne og FGU", som skal styrke skolernes kapacitet, motivation og muligheder for at arbejde med mental sundhedsfremme i deres hverdag.

Vi har desuden medfinansieret en række øvrige trivselsinitiativer via midler fra regionsrådets Uddannelsespulje. Det gælder fx "Unge og trivsel i fællesskaber", der skaber aktiviteter, hvor unge oplever at blive en del af et fællesskab. Aktiviteterne finder sted både i undervisningen og i fritiden. "Unge og trivsel i fællesskaber" inspirerer eleverne til at bruge fritidstilbud i foreningslivet og på natur- og kulturområdet; fx selvforsvar, mountainbike, e-sport, rollespil, musik eller vandreture til et shelter.

Udvalgte indsatser i regi af strategisporet Kompetencer til fremtiden

Regionalt mål	Indsatser
Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen	• Uddannelseslandskabet Sønderjylland • Kapacitetsstyring og elevfordeling på gymnasierne • Opbakning om fem nye ungdomsuddannelsesstilbud i hhv. Faaborg, Haderslev, Odense, Ringe og Tønder • Campus Faaborg • Integration af gymnasiale institutioner på tværs i Grindsted • Trekantområdets karrierekanon
Kompetencer til livet	• Kapabiliteter til hele livet • Spørgeskemaundersøgelse af unges personlige, sociale og demokratiske kompetencer i Syddanmark
Kompetencer til arbejdsmarkedet	• Forandringsprojekt Sprog og samskabelse • Succesfulde overgange i FGU uddannelse og beskæftigelse • Den didaktiske podcast • Den gode overgang mellem grundskole og FGU • FVU og den kompetente samfundsborger • Tysk i et karrierespæktiv • EUD praktik for gymnasieelever og sabbatister • GerDa Triple A Sustainability
Kompetencer til et bæredygtigt samfund	• Bæredygtigt Byggeri • Verdensmål som fagmål • Klimacampen 2020 og 2021 • Klimavenlig forbrug og adfærd på ungdomsuddannelserne • Analyse af kompetencer til den grønne omstilling • Landbrugsskolerne som frontløbere i den grønne omstilling af dansk landbrug • Grøn omstilling (EU's Socialfond Plus og uddannelsespuljen)
Uddannelsesmiljøer, der fremmer de unges trivsel og sundhed	• Større trivsel gennem fællesskaber • We Train • Trivsel for fagligt løft • Unge og trivsel i fællesskaber • ABC for mental sundhed på ungdomsuddannelserne og FGU • Mestringsprojekt • Trivsel, mental sundhed og positive fællesskaber på FGU • På forkant med fællesskaberne

Regionale mål:

1. Adgang til gode uddannelsesmuligheder i hele regionen.
2. Kompetencer til livet, arbejdsmarkedet og et bæredygtigt samfund.
3. Uddannelsesmiljøer, der fremmer de unges trivsel og sundhed.

De uddannelsespolitiske elementer af den regionale udviklingsstrategi udfoldes i en uddannelsesstrategi.

Sunde levevilkår

Hvad er de største udfordringer, og hvad er vi lykkedes med?

Unge mistrovisel er betydelig og stigende og et stigende antal ældre et øger presset på sundheds- og velfærdsområderne. Region Syddanmark har derfor gennemført flere initiativer, som bidrager til løsninger på disse udfordringer. Initiativerne er baseret på partnerskaber og samarbejde med en række forskellige offentlige og private aktører på tværs af fagområder.

Region Syddanmark har fx udviklet nye metoder og konkrete værktøjer til at arbejde med fællesskaber og trivsel, fremme civilsamfundets rolle og udbrede metoderne i både uddannelsesinstitutioner, foreninger og kommuner. Initiativet 'Sundhed, kultur og natur' blev således sat i gang for at skabe mere viden om, hvordan samspil mellem kultur, natur og sunde levevilkår medvirker til at motivere borgerne til at leve et mere socialt og fysisk aktivt liv. I partnerskab med Syddansk Universitets Institut for Idræt og Biomekanik og Designskolen Kolding har vi testet og udviklet nye metoder, bl.a. værktøjet 'fif – fællesskab i fokus', i samarbejde med kommuner, DGI og andre foreninger. Værktøjet er med succes udbredt og anvendt til at opbygge fællesskaber, primært på ungdomsuddannelserne.

Region Syddanmark ønsker at inddrage unge direkte i arbejdet med at skitsere, hvordan en fremtid med unge i trivsel ser ud. Derfor gennemfører vi i samarbejde med Dansk Design Center,

Fredericia Kommune og Middelfart Kommune en prøvehandling i slutningen af 2023, hvor unge fra forskellige uddannelser inviteres til at arbejde med scenariedesign og give deres bidrag til den ønskede fremtid. I begyndelsen af 2024 præsenterer unge deres bidrag ved en mobiliseringsworkshop for politikere, uddannelsesinstitutioner og andre, der inviteres til at arbejde videre med indsatser for at øge unges trivsel.

Vi har deltaget i partnerskabet 'Nye Dage – fremtidens ældre' sammen med bl.a. Dansk Design Center, Danish Life Science Cluster, Tænk tanken Mandag Morgen samt Aalborg, Aarhus, Gladsaxe og Københavns kommuner. Der er udviklet en værktøjskasse med materialer, som gør det muligt at arbejde med scenariedesign og innovationsprocesser. Det er anvendt i samarbejde med fx sygehusenes innovationsenheder, virksomheder, kommuner og patientforeninger.

En anden stor udfordringer i sundhedsvæsenet er mangel på arbejdskraft – nu og i den nære fremtid - grundet den demografiske udvikling med et øget antal ældre og dermed et større antal plejekrævende borgere med flere kroniske sygdomme. Der er behov for nye løsninger, som skaber værdi for borgere og patienter, og frigør medarbejdere i sundhedsvæsenet til patient- og borgernære opgaver.

Region Syddanmark har en mangeårig tradition for offentligt-privat innovationssamarbejde. Samarbejdet er en vigtig drivkraft for at skabe nye løsninger. Arbejdet understøttes af Syddansk Sundhedsinnovation (SDSI). SDSI håndterer henvendelser fra virksomheder i forhold til matchmaking med sygehusenhederne, og understøtter organisationer og private virksomheder i at indgå værdiskabende samarbejde om udvikling, implementering og eventuelt kommercialisering af innovative løsninger til den offentlige sektor.

Region Syddanmark har derudover understøttet flere aktører, der arbejder med at fremme offentlig-privat innovation i Syddanmark, bl.a. Healthcare Denmark, Danish Life Science Cluster og Campus Odense partnerskabet. Vi har desuden understøttet det syddanske udviklingsmiljø, som arbejder for at skabe nye løsninger inden for fx arbejdskraftfrigørende teknologier til sundhedsvæsenet. Vi fik i april 2023 udarbejdet en analyse af det syddanske økosystem inden for robotteknologiske løsninger til sundhedsvæsenet. Analysen viste bl.a., at der er behov for at styrke udviklings- og innovationsmiljøerne ved at videreudvikle eksisterende og skabe nye fælles testmiljøer for sundheds- og velfærdsteknologier.

Digitale sundhedskompetencer

Digitale sundhedsløsninger er blevet mere udbredt og har fået en større betydning for borgernes kontakt med sundhedsvæsenet. Derfor har Region Syddanmark udarbejdet analysen "Digitale sundhedskompetencer i Syddanmark". Analysen er en del af projektet Sundhedens Geografi, som har til formål at afdække forskelle i sundhedsadfærd og bidrage til øget viden om ulighed i sundhed.

Analysen viser, at det overordnet står godt til i Syddanmark. Godt halvdelen har tilstrækkelige digitale sundhedskompetencer på alle de syv kompetenceområder, som analysen måler og to tredjedele (67 pct.) har tilstrækkelige digitale sundhedskompetencer på mindst seks områder.

Det er især aldersforskelle, forskelle i uddannelsesniveau, og hvorvidt man bor alene eller sammen med andre, der har betydning for forskellene i digitale sundhedskompetencer. Ældre, kortuddannede og personer som bor alene har oftest udfordringer med deres digitale sundhedskompetencer.

Udvalgte indsatser i regi af strategisporet Sunde levevilkår

Regionalt mål	Indsatser
Fremme borgernes mentale og fysiske trivsel	• Prøvehandling: En fremtid med unge i trivsel • Igangsætning af initiativet Sundhedslandsbyer sammen med Landdistrikternes Fællesråd, Region Nordjylland og Region Sjælland samt Nordea Fonden. • Initiativet 'Sundhed, kultur og natur' for at kortlægge lokale initiativer og udvikle nye metoder til at motivere syddanskere til at blive fysisk og socialt aktive • Udvikling af værktøjet 'fif – fællesskab i fokus' til opbygning af bæredygtige fællesskaber på hold, i foreninger og på arbejdspladsen • Udvikling af værktøjet 'fif for unge' sammen med unge og lærere på ungdomsuddannelser
Styrke sunde levevilkår gennem viden om lokale og socio-økonomiske forskelle	• Analyse af 'Syddanternes digitale sundhedskompetencer' • Analyse af Mentalt helbred og beskæftigelse blandt unge • Deltagelse i partnerskabet 'Nye Dage – fremtidens ældre' og udvikling af en værktøjskasse med materialer til at arbejde med scenariedesign og innovationsprocesser
Fremme nye løsninger gennem offentlig-privat innovation	• Kortlægning og analyse af udviklingsmiljøet for robotteknologi til sundhedssektoren i Syddanmark • Strategisk samarbejdsaftale med Danish Life Science Cluster om gennemførelse af bl.a. videnfestivalen Week of Health and Innovation, Hospital Automation Summit, og udvikling af initiativer inden for velfærdsteknologi, kunstig intelligens, drone- og robotteknologi • Deltagelse i partnerskabet Healthcare DENMARK (HCD) og besøgscentret Nation of Health for at tiltrække relevante partnere inden for sundheds- og velfærdsteknologi og life science og fremme nye løsninger gennem offentlig-privat innovation • Deltagelse i partnerskabet Campus Odense med Odense Kommune, Syddansk Universitet, UCL erhvervsakademi og professionshøjskole, Nyt OUH, Forskerparken og Freja Ejendomme for at om at fremme de regionale styrker inden for robotteknologi, life science og sundheds- og velfærdsinnovation.

Regionale mål:

1. Fremme borgernes mentale og fysiske trivsel.
2. Styrke sunde levevilkår gennem viden om lokale og socioøkonomiske forskelle.
3. Fremme nye løsninger gennem offentlig-privat innovation.

Rammerne for Region Syddanmarks sundhedsinnovation er fastlagt i den syddanske Innovationsstrategi, og indsatsen har i øvrigt sammenhæng til strategier, planer og aftaler på sundhedsområdet.

En attraktiv og oplevelsesrig region

Hvad er de største udfordringer, og hvad er vi lykkedes med?

I strategiperioden har Region Syddanmark arbejdet mere strategisk med kultur, herunder også med kultur som en driver for udviklingen på andre områder. Der har bl.a. været fokus på at bruge kulturen til at øge attraktivitet og bosætning samt borgernes trivsel og aktive liv. Derudover har vi i højere grad fokuseret indsatsen og søgt nye metoder og samarbejder i kulturarbejdet.

En række større initiativer støttet af Region Syddanmark blev desuden afholdt i strategiperioden. I 2020 og 2021 blev fejringen af Genforeningen 2020 således sat på dagsordenen mange steder i regionen, dog med en vis forsinkelse på grund af Covid 19. Herudover fik mange borgere i Syddanmark mulighed for at få en stor oplevelse tæt på. Det gælder fx i forbindelse med afholdelse af Tour de France med to etaper i Syddanmark, DGI Landsstævnet i Svendborg og VM i byorienteringsløb, der alle blev afholdt i 2022.

I de sidste 4 år har vi, ligesom tidligere år, bidraget til afholdelse af en bred palet af kulturinitiativer og -begivenheder i hele regionen ved 1-2 årlige ansøgningsfrister til Kulturpuljen. Her har i alt cirka 60 kulturinitiativer i den fireårige periode fået støtte. Herudover har vi fortsat støttet op om de regionale kunstfonde, som også udbyder midler til nye kulturinitiativer.

I strategiperioden har vi dertil som noget nyt udbudt tre tema-puljer, som har støttet konkrete initiativer inden for disse tre temaer:

- Bevægelse i hele regionen
- Kultur, kreativitet og mental trivsel
- Kultur i landdistrikter
- Kultur og natur

I 2022 har vi også, sammen med de tre kulturregioner i Syddanmark, skabt et nyt regionalt kulturtræf for at binde tråde mellem kulturaktører på tværs af regionen samt over den dansk-tyske grænse. Træffet skulle inspirere til samarbejde og nytænkning inden for temaet kultur og natur.

Vi har samtidig sat fokus på at skabe mere viden på kulturområdet, både for at understøtte egne indsatser men også til brug for andre aktører. Vi gik bl.a. sammen med Region Midtjylland, Region Nordjylland og Slots- og Kulturstyrelsen om at få SDUs Center for Landdistriktsforskning til at afdække og bidrage til ny viden om kulturens betydning i landdistrikter. Herudover har vi selv udarbejdet analyser af kulturen i Syddanmark og af det attraktive liv i landdistrikterne.

Region Syddanmark har fortsat understøttet kulturen i grænselandet og kulturinitiativer på tværs af den dansk-tyske grænse med støtte til Kulturnaftale Sønderjylland-Schleswig på 1 mio. kr., og vi har været en del af Interreg A-programmerne. Samtidig har vi i samarbejde med Det Syddanske EU-kontor søgt at øge informationsniveauet i regionen vedrørende mulighederne for kultursamarbejder på tværs af Europa. Og vi har selv indgået i EU-samarbejde med SDU, Finland og Portugal om at udvikle efteruddannelsesforløb for facilitering af arbejdet med unge og kultur i landdistrikter.

Kulturtræf 2022

Region Syddanmark vil gerne bidrage til at skabe sammenhæng mellem kulturaktører i regionen og skabe inspiration til samarbejder og videndeling på tværs. Derfor indgik vi i strategiperioden i et partnerskab med Kulturregion Trekantområdet, Kulturregion Fyn og Kulturregion Sønderjylland-Schleswig, hvor vi sammen har udviklet et koncept for et nyt regionalt kulturtræf.

Resultatet blev Kulturtræf 2022 - K22, som havde kultur og natur som tema. Træffet blev afholdt den 22. september 2022 på Engelsholm Højskole og samlede omkring 300 aktører fra Syddanmark og Nordtyskland om at udvikle nye ambitiøse kultur- og natursamarbejder.

På træffet var der mulighed for at skabe nye netværk og relationer, at blive inspireret, at udvikle nye ideer sammen med andre og at drøfte finansieringsmuligheder med forskellige puljer og fonde. Region Syddanmark bidrog til udvikling og planlægning af træffet og medfinansierede med 0,5 mio. kr.

Udvalgte indsatser i regi af strategisporet En attraktiv og oplevelsesrig region

Regionalt mål	Indsatser
Øge attraktivitet og bosætning gennem oplevelser	• Deltagelse i forskningsprojekt ved Center for Landdistriktsforskning om kultur-liv i landdistrikterne • Temapulje i 2022 om Kultur i landdistrikter: Støtte til 6 initiativer med i alt cirka 3,4 mio. kr. • Analyse - Kulturen i Syddanmark: Deltagelse, livskvalitet og sociale relationer • Analyse – Det attraktive liv i landdistrikterne • Deltagelse i Erasmus+projekt R YOU CULT (A room of their own), hvor SDUs Center for Landdistriktsforskning er lead på at udvikle og teste et efteruddannelsesforløb for kulturmedarbejdere, der handler om facilitering af kultur for unge i landdistrikter, sammen med Finland og Portugal
Styrke borgernes trivsel og aktive liv	• Temapulje om Kultur, kreativitet og mental trivsel: Støtte til 15 initiativer med i alt cirka 4,7 mio. kr. • Temapulje om Bevægelse i hele regionen i 2020, knyttet an til oplevelser i forlængelse af Tour de France eller DGI Landsstævnet 2021: Støtte til 5 initiativer med i alt 2 mio. kr. • Partnerskab om Nye veje til trivsel med Education Esbjerg med fokus på kultur og trivsel på de videregående uddannelser.
Videreudvikle og anvende syddanske styrker inden for kultur, natur og kreativitet, fx syddansk verdensarv og grænseområdets særlige historie og egenart	• Kulturpuljen: Støtte til omkring 60 kulturaktiviteter ved 1-2 årlige ansøgningsfrister i 2020-2023. Herunder medfinansiering af DGI Landsstævnet i Svendborg i 2021 og aktiviteter hos Geopark Det Sydfynske Øhav. • Medfinansiering og udpegning af medlemmer til de to regionale kunstfonde: Øernes Kunstfond og Den Jyske Kunstfond i alle årene i strategiperioden • Deltager i Kulturaftaleperioden 2021- 2024 i Region Sønderjylland-Schleswig • Afholdelse af Kulturtræf 2022 sammen med de tre kulturregioner i Syddanmark; Kulturregion Fyn, Kulturregion Trekantområdet og Kulturregion Sønderjylland-Schleswig • Afholdelse af 2 netværksmøder for Det Syddanske Kulturnetværk i 2021 og 2023 sammen med Det Syddanske EU-kontor

Læs mere om de projekter, der er støttet via kulturpuljen og temapuljer her [Tilskud fra kulturpuljen 2014-2022](https://regionsyddanmark.dk/Tilskud-fra-kulturpuljen-2014-2022) (regionsyddanmark.dk)

Regionale mål:

1. Øge attraktivitet og bosætning gennem oplevelser.
2. Styrke borgernes trivsel og aktive liv.
3. Videreudvikle og anvende syddanske styrker inden for kultur, natur og kreativitet, fx syddansk verdensarv og grænseområdets særlige historie og egenart.

Indsatser inden for kultur, natur og rekreative områder, innovation og design udfoldes i en kulturstrategi.

9 INDUSTRI, INNOVATION
OG INFRASTRUKTUR

11 BÆREDYGTIGE BYER
OG LOKALSAMFUND

13 KLIMA-
INDSATS

Mobilitet for alle

Hvad er de største udfordringer, og hvad er vi lykkedes med?

Region Syddanmark har de sidste 4 år - i samarbejde med kommuner, trafikselskaber, interesseorganisationer og udbydere af private mobilitetsløsninger – gennemført mange initiativer for at fremme en grønnere, mere effektiv og smartere mobilitet. Der har været et særligt fokus på syddanskernes muligheder for at vælge grønnere transport, både ved fremme af omstilling til grønnere drivmidler og klimavenlige transportformer som cykling, kollektiv transport, samkørsel og deleordninger.

Med de reviderede regionale principper for den regionale bustrafik fra 2020, er der lagt gode, langsigtede rammer for den regionale bustrafik. Principperne omfatter, udover en fast økonomisk ramme med tilhørende budgetudligningsmodel, en klar definition af, hvilke typer trafik trafikselskaberne forventes at bruge den regionale ramme til. Den syddanske styringsmodel videreføres. Her er ansvaret for praktisk tilrettelæggelse af bustrafikken er placeret hos trafikselskaberne, så der samlet set tilbydes mest mulig kollektiv trafik indenfor rammen.

I løbet af strategiperioden har vi lagt sporene for den grønne omstilling af den regionale bustrafik. De første regionale busser er overgået til el-drift, og der er faste planer for de resterende busser. Senest i 2028 er de regionale busser overgået til emissionsfri drift.

Den regionale bustrafik i Syddanmark er udfordret, ligesom øvrig kollektiv trafik i Danmark, specielt udenfor de store byer. Der bliver færre unge, som er den største kundegruppe i busserne. Flere har adgang til bil. De to forhold presser kundegrundlaget for busserne. Under COVID-19 mistede busserne passagerer, og brændstofudgifter steg. De tiltag som regionsrådet besluttede i Budgetaftale 2023 og budgetudligningsmodellen for den regionale bustrafik har forhindret pludselige reduktioner af den regionale kollektive trafik. Det betyder dog ikke, at mindre løbende tilpasninger af den regionale bustrafik, med respekt for de regionale principper, helt kan undgås de kommende år.

Vi har udforsket de syddanske potentialer for nye mobilitetsløsninger og igangsat samarbejder og partnerskaber, som styrker indsatsen for klimavenlig transport. Fx har vi afholdt en Mobilitetsmesse og udarbejdet inspirationskataloget 'Nye mobilitets-tilbud i regionens mindre byer og landområder', og derigennem etableret et videngrundlag, som kan inspirere og kvalificere det fremadrettede arbejde for et bredere mobilitetsudbud.

Desuden har Region Syddanmark igangsat flere pilotprojekter målrettet 'den samlede rejse' og nye (og mere klimavenlige) mobilitetsstilbud til regionens borgere, hvor vi med trafikselskaber, kommuner mv. har testet forskellige mobilitetsløsninger og etableret understøttende knudepunkter.

Endelig er der oprettet to cykelfremmenetværk i regionen - 'Cykelalliance Syd' og 'Cykelforum Fyn' - hvor kommuner, subregioner og Region Syddanmark videndeler og samarbejder om at få flere syddanskere på cyklen til gavn for syddanskernes fysiske og mentale sundhed, klimaet, trængslen og samfundsøkonomien.

Særligt har vi igangsat initiativer målrettet for at sikre unge gode muligheder for at komme til og fra deres uddannelse og fritidsaktiviteter, og for at fremme klimavenlige transportvaner. 'Samkørsel på ungdomsuddannelser' er en 3-årig indsats i samarbejde med 15 ungdomsuddannelser i regionen, regionens trafikselskaber og samkørselsudbyderen Nabogo, og er igangsat i efteråret 2023. Cykelfremmeindsatsen 'Vi Cykler til Uddannelse' er et 3-årigt samarbejde mellem de fem regioner og Cyklistforbundet, og kampagnen med arbejdstitlen 'Vi Cykler til Uddannelse' bliver gennemført første gang i foråret 2024. Samarbejdet bygger på et pilotprojekt, der blev gennemført på 5 syddanske uddannelsesinstitutioner i foråret 2022.

Syddanske mobilitetsprioriteringer

Folketingets partier indgik i 2021 Infrastrukturaftale 2035, hvor de statslige investeringer i transport infrastruktur frem til 2035 er fastlagt. Med aftalen blev alle de hidtidige syddanske infrastrukturprioriteter mere eller mindre adresseret.

I overensstemmelse med syddansk mobilitetsstrategi tog Region Syddanmark derfor i 2022 initiativ til sammen med de 22 kommuner at fastlægge nye og opdaterede prioriteter. I foråret 2023 blev der opnået enighed mellem Region Syddanmark og de 22 syddanske kommuner om nye syddanske mobilitetsprioriteter.

De nye syddanske mobilitetsprioriteter har et nyt og bredere fokus end de hidtidige infrastrukturprioriteter og har særlig fokus på klimavenlige mobilitet. Og i det omfang der peges på egentlig ny infrastruktur lægger de nye mobilitetsprioriteter op til, at der skal lægges afgørende vægt på brug af metoder og materialer, der i videst mulige omfang reducerer det negative klimaaftryk og anvendelse af udtømmelige råstofressourcer. De nye mobilitetsprioriteter fremgår af 'Sammen om Fremtidens Syddanmark – Regional udviklingsstrategi 2024-2027'.

Udvalgte indsatser i regi af strategisporet Mobilitet for alle

Regionalt mål	Indsatser
Grøn klimaneutral transport – kollektiv som privat	• Fastlæggelse af nye syddanske mobilitetsprioriteter i samarbejde med de 22 syddanske kommuner. • Vedtagelse af reviderede regionale principper for bustrafikken i Syddanmark. • De første regionale busser er kommet på el og flere er på vej (alle regionale busser forventes at være CO₂ fri og emissionsfrie i 2028). • Gennemførelse af dialogproces, udgivelse af inspirationskatalog og afholdelse af mobilitetsmesse om mobilitetsløsninger i regionens mindre byer og landområder. • Idéoplæg til og opgradering af to knudepunkter i regionens mindre byer og landområder. • Etablering af cykelfremmenetværk på tværs region og kommuner i Sydjylland og på Fyn • Udarbejdelse af 'Syddansk Cykelstatus' med nøgletal for cyklismen i regionen. • Medunderskriver på 'Deklaration om øget samarbejde for at fremme cykling i Danmark' • Gennemførelse af forsøgsprojekt med Gratis Plustur med ungdomskort, i samarbejde med Sydtrafik. • Gennemførelse af forsøgsprojekt med kombinationsrejse cykel-bus, i samarbejde med FynBus. • Gennemførelse af pilotprojektet 'Vi Cykler til Uddannelse' og efterfølgende skalering til 3 årigt cykelfremmeprojekt målrettet unge • Igangsætning af initiativet 'samkørsel på ungdomsuddannelser'
Høj tilgængelighed og sammenhæng – trafikalt og digitalt	
God fremkommelighed, der mindsker trængsel i og mellem de syddanske byer	

Læs mere om de projekter, der er støttet via kulturpuljen og temapuljer her [Tilskud fra kulturpuljen 2014-2022](https://regionsyddanmark.dk/Tilskud-fra-kulturpuljen-2014-2022) (regionsyddanmark.dk)

Regionale mål:

1. Grøn klimaneutral transport – kollektiv som privat
2. Høj tilgængelighed og sammenhæng – trafikalt og digitalt
3. God fremkommelighed, der mindsker trængsel i og imellem de syddanske byer.

Indsatsen på mobilitetsområdet udfoldes i en mobilitetsstrategi.

17 PARTNERSKABER
FOR HANDLING

Tværgående indsatser

I strategiperioden 2020-2023 har Region Syddanmark arbejdet med fire tværgående indsatser: (1) Udvikling i hele regionen, (2) Digitalisering, (3) Viden og Analyser samt (4) Dansk-tysk og internationalt samarbejde.

Region Syddanmark fortsætter arbejdet med de tværgående indsatser i den nye regionale udviklingsstrategi, hvor indsatserne indgår på forskellig vis i den nye strategis visioner.

Udvikling i hele regionen

Region Syddanmark har haft fokus på at understøtte muligheden for, at livet kan leves i hele Syddanmark - også i fremtiden. I strategiperioden har regionsrådet udpeget repræsentanter til de lokale aktionsgrupper i regionen, ligesom Region Syddanmark i 2020 blev medlem af Landdistrikternes Fællesråd.

Vi har desuden udarbejdet flere analyser, der ser på balancen mellem by og land, herunder fx i 2021 en analyse af de mindre byer i Syddanmark og en analyse af det attraktive liv i landdistrikterne.

Derudover har vi arbejdet med udvikling i hele regionen på forskellig vis inden for de enkelte strategispor. Det gælder fx på uddannelsesområdet, hvor der har været fokus på at sikre, at unge har gode muligheder for at uddanne sig i hele regionen, og hvor arbejdet med Campus Faaborg er støttet med midler fra Uddannelsespuljen. Det gælder også på kulturområdet, hvor Region Syddanmark bl.a. er med i et internationalt

EU-projekt, der har fokus på kultur for unge i landdistrikterne. Herudover har vi sammen med Region Midtjylland, Region Nordjylland og Slots- og Kulturstyrelsen indgået et samarbejde med SDUs Center for Landdistriktsforskning om ny viden og anbefalinger vedrørende kultur i landdistrikter. I 2023 er vi desuden indtrådt i et partnerskab med flere andre regioner og Landdistrikternes Fællesråd om initiativet sundhedslandsbyer, som via case-arbejde skal give ny viden om, hvordan man kan øge trivsel og fællesskaber i landsbyer.

Digitalisering

Digitalisering er en global megatrend, der med hastige skridt har forandret måden, vi handler, arbejder, uddanner og underholder os på. I strategiperioden 2020-2023 blev der med den tværgående indsats digitalisering igangsat en række indsatser inden for de enkelte strategispor, hvor digitalisering indgik i større eller mindre grad. Fx har Region Syddanmark på jordforurenings- og råstofsagsbehandlingsområdet været med til at udvikle to fagsystemer JAR og RIT. Begge fagsystemer har indbygget digitale selvbetjeningsløsninger som bl.a. "Søg en

forurennet grund" og "Ansøgninger om råstofindvinding" til gavn for borgere og virksomheder.

Inden for sunde levevilkår er der arbejdet med digitale løsninger, offentlige data og nye teknologier, der kan bidrage til at løse samfundsudfordringerne ift. udvikling af fremtidens velfærdssamfund; fx inden for kunstig intelligens og sundhedsrobotter. Inden for Sunde Levevilkår er der også udarbejdet en analyse af borgernes digitale sundhedskompetencer, der blev offentliggjort i begyndelsen af 2023.

På mobilitetsområdet blev der arbejdet på at udvikle og fremme smarte digitale løsninger i samarbejde med udbydere, trafikselskaber, kommuner og øvrige aktører. Det omfattede fx etablering af digitale skærme i Sydtrafiks regionale busser. Trafikselskaberne er i fællesskab i gang med at implementere et nyt app-baseret digitalt rejsekort, og trafikselskaberne har efteråret 2023 indgået aftale med en leverandør. Udrulning vil finde sted fra 2024.

I regi af Dansk-tysk udviklingsalliance bidrog regionen til "Digitale Woche" i Kiel i 2022, hvor det slesvig-holstenske indenrigsministerium arrangerede en workshop for udvalgte kommunale beslutningstagere og eksperter. Fra dansk side bidrog Region Syddanmark og Aabenraa Kommune med cases og erfaringer, og den nationale klynge Digital Lead forklarede rammerne for Danmarks førende position.

Inden for strategisporet "Kompetencer til fremtiden" har regionsrådet via uddannelsespuljen støttet Interreg-projektet GerDa, hvor danske og tyske erhvervsskoler samarbejder om grænseoverskridende aktiviteter med fokus på kompetencer til den grønne omstilling og digitalisering.

Viden og Analyser

Den regionale udviklingsstrategi har bygget på et solidt vidensgrundlag, som har bidraget til at sætte en fælles udviklingsdagsorden lokalt, regionalt og nationalt. På den baggrund er der i hele strategiperioden udarbejdet en række analyser og anden videnproduktion.

I strategiperioden har Region Syddanmark årligt udgivet publikationen KONTUR, der indeholder nøgletal og bidrager med viden om udfordringer og potentialer for de 22 syddanske kommuner og for regionen som helhed. Publikationen giver et billede af udviklingen inden for udvalgte temaer som sundhed, uddannelse, beskæftigelse og klima.

I strategiperioden har Region Syddanmark derudover gennemført analyser af bl.a. behovet for kvalificeret arbejdskraft, de syddanske landdistrikter og småbyer, borgernes holdning og adfærd i forhold til klimaforandringer, ligesom der er udarbejdet et omfattende vidensgrundlag for arbejdet med den regionale udviklingsstrategi 2024-2027.

I 2023 er der bl.a. udarbejdet følgende analyser: "Klimaforandringer: Analyse af danskernes holdning og adfærd 2023" samt "Syddanske elevers valg af videregående uddannelser."

Alle analyser fra strategiperioden er tilgængelige [her](#).

Dansk-tysk og internationalt samarbejde

I begyndelsen af strategiperioden besluttede regionsrådet at foretage et serviceeftersyn af det internationale samarbejde, herunder det syddanske EU-kontor, det dansk-tyske samarbejde og øvrigt internationalt samarbejde. Regionsrådet har på den baggrund besluttet en række tilpasninger, så aktiviteterne bedre kunne understøtte udviklingsstrategien.

Region Syddanmark blev medlem af STRING i 2020. STRING-netværket er en politisk medlemsorganisation, der repræsenterer 8 regioner og 7 byer i området mellem Hamborg og Oslo. Regionen arbejder i STRING primært for at fremme grøn omstilling og bæredygtig infrastruktur.

Region Syddanmark har siden 2007 været medlem af Nordsøkommissionen (NSC), der består af 22 regioner fra 7 lande omkring Nordsøen. Vi varetager posten som formand for transportgruppen og arbejder for at fremme mobilitet og klimadagsordenen i Nordsøregionen.

Region Syddanmark blev i 2020 medlem af Vadehavsforum – The Trilateral Wadden Sea Forum, der er en organisation bestående af repræsentanter fra kommuner, regioner og nationale organisationer fra Holland, Tyskland og Danmark. Vadehavsforum har til formål at fremme miljømæssig, økonomisk og social bæredygtig udvikling i Vadehavsområdet.

Regionsrådet indgår desuden fortsat i samarbejdet med kommunerne i regionen om Det Syddanske EU-kontor. Der blev i 2021 indgået en ny resultatkontrakt for perioden 2022-2023, hvor der bl.a. var særligt fokus på klima og sundhed.

Den 29. april 2022 godkendte EU-Kommissionen programmet for Interreg 6A Deutschland-Danmark. Region Syddanmark er programpartner sammen med Region Sjælland og ni kredse og byer i Slesvig-Holsten. EU vil i programmets periode give et tilskud på cirka 700 mio. kr. Interreg 6A er derfor en væsentlig finansieringskilde for dansk-tysk samarbejde. Programmet har fået en meget positiv start, og allerede efter Interreg-udvalgsmøde den 22. juni 2023 blev der givet tilskud til 18 forskellige dansk-tyske projekter

med et samlet tilskud på samlet 30,7 mio. euro (cirka 229 mio. kr.). Der deltager i alt 42 syddanske partnere i projekterne, og de projekter, hvor der er partnere fra Syddanmark, har samlet fået tilskud på 21,9 mio. euro (cirka 163 mio. kr.).

Region Syddanmark har gennem mange år deltaget i det grænseoverskridende samarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig. Her organiseres meget af det grænsenære samarbejde. Organisationen har fejret sit 25 års jubilæum i 2022. Samtidig har man i 2022 afsluttet en revidering af den grundliggende samarbejdsaftale og vedtog en ny strategi.

I strategiperioden har vi arbejdet med at styrke samarbejdet med delstaten Slesvig-Holsten. Den 24. august 2021 underskrev regionsrådsformand Stephanie Lose og ministerpræsident Daniel Günther en "fælles erklæring om fornyelse af regionalt samarbejde mellem delstaten Slesvig-Holsten og Region Syddanmark". Samtidig blev Dansk-tysk Udviklingsalliance lanceret. Denne fælles erklæring har sat rammerne for samarbejdet, som følges op af handlingsplaner. Ved møde i Tinglev den 20. april 2023 underskrev parterne i handlingsplan for 2023-2024.

I Slesvig-Holsten var der valg til landdagen i maj 2022. Denne nye regering har på mange måder lagt vægt på at opprioritere samarbejdet med Danmark. De emner, der interesserer delstatsregeringen, har haft et væsentligt sammenfald med den regionale udviklingsstrategi.

Region Syddanmark og delstaten Slesvig-Holsten var enige om at støtte "borgernært samarbejde". Det vil ikke mindst sige kulturel udveksling og at styrke det gensidige kendskab til sprogene dansk og tysk. Til at støtte det borgernære samarbejde blev det i Interreg 6A-sammenhæng besluttet at oprette en "fond for borgernære projekter".

Dansk-tysk udviklingsalliance

Repræsentanter fra kommuner, nøglevirksomheder, region, delstatsregeringen i Slesvig-Holsten samt uddannelses- og forskningsinstitutioner tog i 2021 initiativ til at etablere en grænseoverskridende udviklingsalliance. Stærke udviklingsmiljøer på tværs af hele geografien, inden for bl.a. energi, digitalisering og robotteknologi skulle bindes sammen i en fælles mission om en grøn, digital og konkurrencedygtig grænseregion.

Udviklingsalliancen er tænkt som en blivende samarbejdsplatform, hvor fælles strategiske dagsordener af vigtighed for udviklingen på tværs af Region Syddanmark og Slesvig-Holstein kan drøftes og løftes. Det er ikke hensigten, at udviklingsalliancen skal være en stor organisation. Tværtimod er intentionen et smalt sekretariat og en strategisk overbygning, der fremmer efterspørgselsdrevne samarbejder.

I 2022 har fokus i arbejdet med udviklingsalliancen ligget på at styrke forankringen blandt en bredere kreds af aktører, særligt i Slesvig-Holsten. Alliancen har således profileret dansk-tyske potentialer og

nøgleaktører ved en række udvalgte begivenheder; fx IEA-konferencen i Sønderborg og IfW-konferencen "nordwärts" i Kiel. Aktiviteterne i løbet af 2022 har involveret en række strategisk relevante aktører, klynger og nøglebegivenheder inden for robotteknologi, energi, fødevarer og sundhed / velfærd. Alliancens synlighed har affødt selvstændige henvendelser fra slesvig-holstenske aktører, herunder forløb om digitalisering i det offentlige og geotermi.

I 2023 er alliancen uddybet særligt i to tematiske hovedspor. Netværksdannelsen mellem syddanske og slesvig-holstenske aktører inden for særligt forsyning og energi samt robotteknologi og kunstig intelligens har præget indsatsen, og i begge felter kan der konstateres virkningskæder og afledte, nye samarbejdsaktiviteter blandt nøgleaktører, herunder slesvig-holstenske regeringsbesøg i både Odense og Esbjerg. Topmødet i november fokuserede på klima- og energispørgsmål med fælles aktiviteter omkring brint og PtX. Samtidigt blev en ny governance-model implementeret, der sikrer stabilitet, dynamik og tilpasningsevne.

Udvalgte tværgående indsatser

Fokusområder	Indsatser
Digitalisering	• Analyse af borgernes digitale sundhedskompetencer • Analyse af kultur i landdistrikter (SDU, 2022 og 2023) • Deltagelse i EU-projekt om Kultur i landdistrikter for unge (R YOUCULT) • Nye mobilitetstilbud i regionens landområder, herunder dialog med nøgleaktører, udvikling af inspirationskatalog mv. • Programpartner Interreg 6A Deutschland-Danmark • Fælles erklæring om fornyelse af regionalt samarbejde mellem Slesvig-Holsten og Region Syddanmark, herunder etablering af Dansk-tysk udviklingsalliance • Nye medlemskaber: Landdistrikternes Fællesråd i 2020, STRING i 2020, Vadehavsforum i 2020, • Udpegning af repræsentanter til de lokale aktionsgrupper • Resultatkontrakter med det syddanske EU kontor for 2020-2021 og 2022-2023
Viden og Analyser	
Dansk-tysk og internationalt samarbejde	
Udvikling i hele regionen	

FN's verdensmål

I Region Syddanmark indtænker vi FN's verdensmål i det, vi gør, og vores beslutninger skal bidrage til at udmønte verdensmålene.

Bæredygtige beslutninger

Vi sætter bl.a. miljømæssig bæredygtighed i fokus, når vi træffer politiske beslutninger. Alle de sager, som regionsrådet og de politiske udvalg afgør, skal således også indeholde en klimavurdering, hvis det er relevant for den konkrete sag. Klimavurderingerne omfatter konsekvenser for udledning af CO₂ og andre drivhusgasser, omstilling til mere cirkulær økonomi samt konsekvenser ved forhøjede vandstande og ekstremvejr.

Samarbejde med SDU

Vi arbejder både med udvalgte verdensmål inden for de enkelte strategispor og med målene som en ramme for hele strategien. På den baggrund afsatte regionsrådet allerede sidste år 1,8 mio. kr. til en strategisk samarbejdsaftale med SDU. Aftalen løber i 2021 og 2022 og tager afsæt i den fælles ambition om at bidrage til FN's verdensmål. Der samarbejdes om konkrete aktiviteter inden for klimaområdet samt sundhedsinnovation og sunde levevilkår.

Klimaplaner på sygehus-, psykiatri- og sociale enheder.

Enhederne har udarbejdet de første klimaplaner, der skal bidrage til, at regionen når Klimastrategiens mål.

Visualisering af verdensmålene

Regionsrådet har afsat 500.000 kr. til udvikling af metoder og værktøjer, som skal styrke visualiseringen og vidensgrundlaget for arbejdet med FN's verdensmål som ramme for den regionale udviklingsstrategi. Projektet gør et omfattende datagrundlag tilgængelig for regionens politikere og interessenter, som får mulighed for at belyse udviklingen over tid samt geografiske forskelle inden for lokalt og regionalt relevante indikatorer for de verdensmål regionen bidrager til.

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

De 17 verdensmål for bæredygtig udvikling sætter den globale udviklingsdagsorden frem mod 2030 og forpligter verdens lande til at handle på de udfordringer, verden står over for.

Alle 17 verdensmål er vigtige og på mange måder indbyrdes forbundne. I udviklingsstrategien har vi valgt at fokusere på de verdensmål, hvor vi som region har størst mulighed for at gøre en forskel.

